

Сліди-відображення в криміналістиці: поняття та види

Кутовий В.В., курсант 3-го курсу ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики та судової медицини, кандидат юридичних наук **Патик Л.Л.**

Сліди-відображення – це відображення на одному матеріальному об'єкті зовнішньої будови іншого матеріального об'єкта (Б. І. Шевченко). Вони виникають унаслідок взаємодії двох об'єктів матеріального світу і є важливими джерелами інформації про злочину та його учасників.

Трасологія вивчає сліди саме механічного впливу. Такі сліди утворюються під час механічної взаємодії (контакту) двох об'єктів. Об'єкт, який залишає (утворює) слід, називається слідоутворюючим(відображеним); об'єкт, на якому залишається слід-відображення – слідосприймаючим. Ділянки поверхні, якими дотикаються (контактують) об'єкти під час слідоутворення, називаються контактними поверхнями.

У криміналістиці виділяють таку класифікацію слідів-відображень:

- 1) за слідоутворюючим об'єктом: сліди людей: сліди рук (пальців, долоні), сліди ніг (взуття, одягнених у шкарпетки, босих), сліди зубів, нігтів, носа, губ, чола, кінчика язика, вух тощо; сліди знарядь, інструментів, виробничих механізмів (механоскопія); сліди транспортних засобів (транспортна трасологія); сліди тварин;
- 2) за механізмом і умовами слідоутворення:
 - статичні сліди, які утворюються в момент відносного спокою слідоутворюючого і слідосприймаючого об'єктів; під час утворення таких слідів кожна точка слідоутворюючого об'єкта залишає своє відповідне відображення на слідосприймаючому об'єкті;
 - динамічні (лінійні) сліди, які утворюються під час переміщення хоча б одного об'єкта відносно іншого; тобто динамічний слід утворюється в результаті зміщення точок слідоутворюючої площини за площиною сприймаючої (утворюються траси: слід юза, слід розпилення);
 - об'ємні сліди, які утворюються за рахунок деформації слідосприймаючого об'єкта; такі сліди виникають під час вдавнення слідоутворюючого об'єкта в більш м'яку слідосприймаючу поверхню, в результаті чого остання деформується; в такому сліді відображаються три виміри: довжина, глибина, ширина;
 - поверхневі сліди утворюються коли обидва об'єкти є приблизно однаковими за твердістю, або твердість слідосприймаючого більша; слід має два виміри: довжину і ширину; доцільно зазначити, що для поверхневого сліду характерний є і третій вимір – глибина (висота), але вона настільки незначна, що нею нехтують; поверхневі сліди поділяють ще на два види: сліди-нашарування (наприклад, потожировий слід пальця руки) і сліди-відшарування (наприклад, слід руки на свіжопофарбованій поверхні);
- 3) залежно від місця утворення: локальні (слід утворюється в межах контактних поверхонь); периферичні (слід утворюється за межами контактних поверхонь);
- 4) за помітністю чи за мірою сприйняття: видимі (зокрема, всі об'ємні сліди); слабовидимі (потожирові сліди рук); невидимі.

Отже, слід являє собою відображення злочинних дій, окремих елементів злочинного акту. У криміналістичному розумінні цінність слідів зумовлена існуючою залежністю між злочином та його відображенням (слідами). Таким чином, будь-які сліди – відображення об'єкту в навколишньому середовищі, виявлені або змодельовані, можуть використовуватись у судовому пізнанні як надійні джерела доказової інформації. Однак, складові матеріальної картини місця події, - апріорі об'єктності інформації про злочинну подію й особу, що скоїла злочин, однак реалізація інформаційно-доказового потенціалу такої інформації найчастіше неможливе без проведення відповідних експертних досліджень.